

Referat fra møte i arbeidsgruppa i Haugaland vannområde

Møte: 17. november 2022, Tysvær rådhus

Til stede:		
Tysvær kommune	Marlin Øvregård Løvås	X
Haugesund kommune	Lene Røkke Mathisen	X
Karmøy kommune	Peder Christiansen	X
Vindafjord kommune	Signe Theilmann Jensen	X
Bokn kommune	Geir Øvernes	Meldt forfall
Statsforvalteren, miljøvernavdelingen	Ørjan Simonsen	X
Statsforvalteren, landbruksavdelingen	Margit Reiersen (for Monica Dahlmo)	X
Haugaland vannområdeutvalg	Ole Johan Vierdal	X
Prosjektleder «Frivillige tiltak i landbruket» på Haugalandet	Anders Eidhammer	Meldt forfall
Rogaland fylkeskommune	Anneli Vatshaug Jenssen	Meldt forfall
Koordinator Haugaland vannområde	Sven-Kato Ege	X

Sak 1 Godkjenning av referat fra forrige møte i arbeidsgruppa

Vedtak sak 1:

Arbeidsgruppa i Haugaland vannområde godkjenner referatet fra møtet i arbeidsgruppa (30.3.22).

Sak 2 Representantene orienterer

Haugesund kommune:

- Haugesund rideklubb skal oppføre ny ridehall på sitt område. Som en del av reguleringsplanen, foreligger det et rekkefølgekrav om tilbakeføring av areal til våtmark. Oppstart for arbeidet med selve restaureringen er tenkt igangsatt om kort tid.
- Miljøvernrådsgiver, vannområdekoordinator, konsulenter og grunneier har befart Djupatjørbekken (Viksemarka). Bekken ble habitatkartlagt i 2021, og på det aktuelle strekket ble det foreslått utlegg av grus. Grunneier har slitt med erosjon langs den dyrka marka, og hadde på et kort parti begynt å erosjonssikre bekken. Hensikten med befaringen var å se på mulighetene for å bedre habitatforholdene for fisk. Enten ved å fjerne begroing i bekkeløpet, legge ut stein og grus og plante kantvegetasjon, eller restaurere bekkeløpet med gjenslynging. Konsulentene foreslo et mindre arbeid, hvor man i utgangspunktet ikke utfører gjenslynging. Kommunen har mottatt utkast til notat med forslag til tiltak.
- Med bakgrunn i mulig tiltaksgjennomføring i Djupatjørbekken og andre vassdrag som har blitt habitatkartlagt og drenerer til Viksefjorden, vurderer kommunen å innkalle aktuelle grunneiere i nedbørfeltet til et møte.

Vindafjord kommune:

- Grunneiere til Eideelva og Vestbøelva sliter med større oversvømmelser enn tidligere. Grunneierne mener dette skyldes at finstoff over kortere og lengre tid har hopet seg opp i elva. I tillegg skaper velta trær og greiner oppstuvning av vann. Det nevnes også at utbyggingen på Steinsland kan være en medvirkende årsak til at vannskillet flytter seg ved store nedbørsmengder. Landbruksrådgiver og vannområdekoordinator skal ut med grunneier på befaring for å se på mulige tiltak.
- Det ble tidligere i høst gjennomført en befaring langs Birkelandsbekken (Plasselva), hvor landbruksrådgiver, vannområdekoordinator, konsulenter og grunneiere deltok. Bekken ble habitatkartlagt i 2020, og det ble foreslått tiltak. Hensikten med befaringen var å utrede muligheten for å restaurere bekkeløpet samtidig som man begrenser flom på den dyrka marka, som grunneierne sliter med. Kommunen har mottatt utkast til tiltaksplan.

Tysvær kommune:

- NORCE gjennomfører en habitatkartlegging av utvalgte sjørretvassdrag i Tysvær (8), Vindafjord (1) og Bokn (1) på oppdrag fra Tysvær kommune. Utkast til rapport er ventet ved juletider.
- Steinar Kålås fra Rådgivende Biologer har fått i oppdrag fra kommunen å sammenstille resultater fra gjennomførte tiltak i Årvikelva samt foreslå videre tiltak og oppfølging.
- Det har vært oppblomstringer av blågrønnbakterier i flere av kommunens innsjøer.
- I vår deltok miljøvernrådsgiver, vannområdekoordinator og prosjektleder i «frivillige tiltak i landbruket» på Haugalandet på en befaring med grunneiere til Vassmyrbekken

(habitatkartlagt i 2018). Grunneierne får ikke nyttet de tilstøtende arealene til bekken slik de ønsker på grunn av høy vannstand og vasstrukken mark. På befaringen ble det vurdert om man kunne gjennomføre habitattiltak/restaureringstiltak som også ville gagne grunneierne interesser.

- Trygve Hebnes har blitt ansatt ut året for å følge opp forefallende saker, avviksmeldinger fra HIM m.m.

- Det har blitt oppdaget gjedde i Litlavatnet på Falkeid. Vannet har forbindelse til Storavatnet.

- Et landbasert oppdrettsanlegg er planlagt utbygd på regulert næringsareal ved Ramsvika.

Selv om modelleringer viser at resipienten kun går ned én tilstandsklasse (svært god til god), er det usikkerhet om man bør tillate dette, fordi fjorden kan ha flere påvirkninger som kan dra ned tilstandsklassen.

Karmøy kommune:

- Det jobbes videre med Aksjon Langåkeråna. Aksjonen er et fellesprosjekt innenfor fagtemaene natur, landbruk og avløp. Målet er å bedre miljøtilstanden i Langåkeråna, slik at miljømålet for vassdraget nås. Aksjonen skal etter jul sende ut et informasjonsskriv til alle grunneiere i nedbørfeltet. For å måle effekten av tiltakene, har man satt opp et vannkjemisk overvåkingsprogram som skal måle innholdet av utvalgte parametre hver 14. dag. Det er prosjektleder i «frivillige tiltak i landbruket» på Haugalandet som står for selve prøvetakingen.

- Det er et bra engasjement blant de frivillige i sjørretprosjektet i Karmøy. I løpet av oktober og november har man vært ute og lyst i en rekke vassdrag

Statsforvalteren (landbruk):

Regionalt miljøtilskudd har blitt rullert, og i den neste fireårsperioden legger man blant annet opp til å videreføre og styrke tiltaket ugjødsla kantsone i eng.

- Det er tilskudd til bruk av biokull i åpen åker.

- Statsforvalter deltar i Prosjekt Hålandsvatnet. Hålandsvatnet er overbelastet av næringsstoff, og opplever jevnlig oppblomstringer av cyanobakterier. Hovedmålet med prosjektet er å minimere avrenning av næringsstoff til innsjøen, ved at aktuelle sektorer iverksetter tiltak som skal strupe tilførselene av næringsstoff. Prosjektet er bredt forankret, med deltakelse fra organisasjoner, kommunene, Statsforvalteren og Miljødirektoratet.

- Stavanger kommune er i gang med en tilsynskampanje på hestemøkk.

- I forbindelse med godkjenningen av vannforvaltningsplanene, har Statsforvalter fått delegert myndighet til å stille regionale krav om miljøforsvarlig drift. Dette er strengere krav enn det man har i dag, og kan anvendes i nedbørfelt til vannforekomster som ikke vil kunne nå miljømålet med dagens innsats. Dette skal følges opp med tilsyn fra kommunene.

Statsforvalteren (miljø):

- Det utarbeides et nytt avløpsreglement som skal skjerpe kravene til renseanlegg, og minske påvirkningen av avløp på vannmiljøet.

- Rapport om miljøtilstanden i Karmsundet skal i tiden fremover følges opp av Statsforvalteren (Ørjan Simonsen m.fl.)

- Statsforvalteren vurderer nå å nedklassifisere både Boknafjorden og Vindafjorden iht. vannforskriften. Det skyldes økte nivåer av det vannregionspesifikke stoffet sink, som blant annet tilsettes fôret til oppdrettsfisk.

Haugaland vannområde (koordinator):

- De regionale vannforvaltningsplanene ble vedtatt 31. oktober. Dette skal koordinator følge opp.
- Oppfølging av habitatkartlegging, og planlegging og gjennomføring av tiltak i sjøørretprosjektene.
- Diverse presentasjoner.
- Generell oppfølging i kommunene i saker som omhandler vannmiljø.
- Aktiv part Aksjon Langåkeråna.
- Oppfølging og samarbeid med prosjektleder i «frivillige tiltak i landbruket» på Haugalandet.
- Arrangør av sosialt arbeidsseminar for fylkets vannområdekoordinatorer, prosjektene «frivillige tiltak i landbruket» på Haugalandet og Jæren og utvalgte fagpersoner hos Statsforvalteren og fylkeskommunen.
- m.m.

Sak 3 Oppfølging av Regionalplan for vannforvaltning i vannregion Rogaland 2022-2027 i kommunene

Vannforvaltningsplanene ble i slutten av oktober godkjent av Klima- og miljødepartementet (KLD). Koordinator ønsker i 2023 å presentere den regionale vannforvaltningsplanen i kommunene, og bevisstgjøre kommunene på deres rolle som sektormyndighet med ansvar for oppfølgende tiltak. En ser for seg å prioritere kommunenes administrasjon først, og avvente presentasjon for politikerne til etter neste års valg. Representantene støttet denne prioriteringen. De mente samtidig at vannforvaltningsarbeidet bør forankres på høyest mulig nivå i kommunenes administrasjon. Eksempelvis bør kommunenes kommunaldirektører med ansvar for teknisk fagområde inviteres til presentasjon. Det samme gjelder for kommunenes planavdelinger, som frem til nå ikke har blitt inkludert i vannforvaltningsarbeidet. I tillegg inviteres også fagområdene VA, landbruk og miljø til de kommunevise presentasjonene. Flere av arbeidsgrupperepresentantene ønsket å bidra i presentasjonene. Man fremholdt at det bør legges vekt på et tydelig budskap.

Sak 4 Regelverk og bestemmelser som hindrer forurensning i vassdrag

Med bakgrunn i at Karmøy kommune får inn flere meldinger om forurensning i bekker, ønsket Peder Christiansen å drøfte med arbeidsgruppa hvordan dette i fremtiden kan unngås. Han ønsket å diskutere om det kunne utformes reguleringsplanbestemmelser og vilkår til byggesaker som kunne være tydelige og målbare (f.eks. krav om kontinuerlige målinger for utvalgte parametre i vann som slippes ut fra bygge- og anleggsområder). Dette kan gjerne knyttes til felles retningslinjer for ulike bestemmelser for alle kommunene på Haugalandet. Representantene støttet Christiansen i at dette ikke bare er en problemstilling som kun angår Karmøy. Lene Røkke Mathisen fremholdt at det i forbindelse med utbygginger skal foreligge en miljøplan, men det er usikkert hvor detaljert en slik plan utformes i dag. Representantene ønsket å se nærmere på muligheten for å få utarbeidet felles retningslinjer knyttet til vannmiljø/miljø, og at plan og byggesak må involveres. Margit Reiersen viste til at Jæren vannområde har fått utarbeidet et hefte som skal veilede aktører som med sin byggeaktivitet kan påvirke vannmiljøet. Hun nevnte videre at Sandnes kommune har gode retningslinjer som kan være utgangspunkt for videre arbeid. Koordinator henvender seg til Sandnes kommune.

Christiansen påpekte også at det er mange ulike lover/forskrifter og forvaltningsmyndigheter som regulerer aktivitet som kan ha konsekvenser for vannmiljøet, og at det kan være vanskelig å vite når de ulike regelverkene skal benyttes. Det er derfor ønskelig at man får en helhetlig forståelse av dette, slik at man vet hvem (fylkeskommune, Statsforvalter og kommune (miljø/natur, byggesaksavdeling, planavdeling, landbruksavdeling og VA-avdeling)) som er ansvarlig(e) myndighet(er), og hvilke(t) lovverk som skal anvendes ut ifra påvirkning og aktivitet. Han foreslo at vannområdekoordinator initierer et videre arbeid som kan omfatte fylkeskommune, Statsforvalter og de andre vannområdene, men hvor også kommunene er involvert. Dette støttet de andre representantene. Koordinator følger opp dette videre.

Sak 5 Oppsummering fra årets tiltaksgjennomføring i sjørretprosjektene på Haugalandet

Det ble gjennomført flere habitat- og restaureringstiltak i anadrome vassdrag i kommunene Haugesund, Karmøy, Tysvær og Vindafjord i 2022. Hver representant gjennomgikk erfaringene fra sitt prosjekt. Felles for prosjektene, er at det ble utført færre fysiske tiltak enn planlagt. Det skyldes sene eller manglende tillatelser fra Statsforvalter, manglende oppfølging/ressurser i sjørretprosjektene og større tiltak som har krevd omfattende planlegging og forarbeid før fysisk gjennomføring. Samtidig betyr det at flere tiltak er klare for fysisk igangsettelse i 2023.

Under følger en oversikt over tiltak som har blitt planlagt og/eller utført i 2022:

Kommune	Vassdrag	Status	Tiltak	Kommentar
Haugesund	Dubberselva	Utført	Planting av kantvegetasjon	400 meter plantet
Haugesund	Vikse-Støleelva	Delvis utført	Utbedring av vandringshinder	
Haugesund	Djupatjørnbekken	Planlagt	Utbedring av bekkeløp	Befaring i november
Vindafjord	Åmstølbekken	Utført	Utgraving av finstoff, og utlegg av stein og grus	VJFL ansvarlig for gjennomføring
Vindafjord	Åmstølbekken	Utført	Planting av kantvegetasjon	250 meter plantet
Vindafjord	Skiftesbekken	Utført	Utgraving av kulp	
Vindafjord	Sidebekk til Blikraåna	Planlagt	Gjenslynging av nytt bekkeløp	Hvis midler og tillatelse, kan man gå i gang i juli 2023
Vindafjord	Børkjelandsbekken	Planlagt	Utbedring av bekkeløp for fisk og flom	Gjennomført befaringer. Venter prosjektskisse
Karmøy	Stolsåna	Utført	Utbedring av vandringshinder	
Karmøy	Stolsåna	Utført	Raking av grus	
Karmøy	Stangelandsåna m/ sidebekk, Blikshavnbecken og Årsvollsåna	Utført	Planting av kantvegetasjon	Antall planter??
Tysvær	Skjoldastraumbekken	Utført	Gjenslynging av bekkeløp	Gjenslynget 120 meter
Tysvær	Skjoldastraumbekken	Utført	Planting av kantvegetasjon	Plantet 240 meter
Tysvær	Naustvikbekken	Planlagt	Åpning og gjenslynging	Hvis midler, kan man gå i gang i juli 2023

Sak 6 Forventninger omkring tiltaksgjennomføring i sjørretprosjektene på Haugalandet i 2023

Planlegging og gjennomføring av sjørrettiltak har de siste årene blitt en vesentlig del av vannforskriftsarbeidet for både representantene i arbeidsgruppa og koordinator. Arbeidet for å bedre sjørretbestandene har vist seg å være en god måte å synliggjøre hensikten med vannforskrifts- og restaureringsarbeid. Samtidig krever det betydelig oppfølging fra arbeidsgrupperepresentantene og koordinator. Koordinator ønsket derfor å høre fra representantene om hvordan man har opplevd ressursbruken frem til nå, og hvordan man ser for seg ressursbruken i 2023. Dette for å se om man kan justere og effektivisere arbeidet, og fremdriften i prosjektene.

Flere av representantene påpekte at de har brukt betydelig tid på sjørretprosjektene de siste årene. Selv om de fremholdt at arbeidet er interessant og givende, er det flere saker og oppgaver i kommunene, uavhengig av sjørretarbeidet, som har blitt liggende og krever oppfølging i 2023. En for seg at ressursbruken i noen av sjørretprosjektene vil ligge på samme nivå som tidligere år, mens en i et par av de andre kommunene kanskje må justere ressursbruken noe ned sammenlignet med de siste år. Koordinator stilte et oppfølgende spørsmål, om koordinator i enda større grad enn tidligere kan bidra slik at aktiviteten opprettholdes. Representantene stilte seg positive til dette, om koordinator selv har kapasitet til å påta seg flere oppgaver. Hvilke oppgaver koordinator kan påta seg, må avklares internt i hvert av sjørretprosjektene. Peder Christiansen mente eksempelvis at en mulig habitatkartlegging i Karmøy i 2023 i stor grad kunne utføres av koordinator og innkjøpsavdeling.

Sak 7 Habitatkartlegging av sjørretvassdrag på Haugalandet i 2023

Med årets habitatkartlegging, har 81 bekker og elver på Haugalandet blitt habitatkartlagt med fokus på å gjennomføre tiltak for å bedre ungfiskproduksjonen av sjørret og laks. Dermed har langt på vei størstedelen av vassdragene man anser for å være av vesentlig betydning blitt konsulentkartlagt. Koordinator fremla et forslag om at man i 2023 burde prioritere de siste vassdragene av en viss størrelse i Karmøy, såfremt det er ressurser i kommunen til å gjennomføre prosjektet. Peder Christiansen støttet dette, og de øvrige representantene sa seg enige i denne prioriteringen. Under følger en ufullstendig lista over aktuelle vassdrag som kan/bør habitatkartlegges i Karmøy:

- Årvollsåna
- Liknesbekken
- Hapaløkbekken
- Mannesbekken
- Sandvebekken
- Moksheimbekken
- 2-3 vassdrag på Øst-Karmøy

Sak 8 Møteoversikt for Haugaland vannområde (2023)

Det ble ikke avtalt møtedatoer i arbeidsgruppa for 2023, men en ser for seg et arbeidsgruppemøte i forkant av et fellesmøte med vannområdeutvalget i mars (slik som i 2022). Det kan være aktuelt med et tidligere arbeidsgruppemøte jf. sak 3 og 4, eller sjørretprosjektene om nødvendig

Dato, tid	Utvalg/gruppe/seminar ol.	Vert/sted	Tema/saker
Mars Kl. 9.00-15.00	Arbeidsgruppa	Tysvær rådhus	- Godkjenning av årsrapport 2022 - Godkjenning av årsplan 2023 - Sjørretprosjektene - Felles retningslinjer for bygge- og anleggsvirksomhet mht. vannmiljø - Presentasjon av vannforvaltningsarbeidet i kommunene
Mars Kl. 9.00-15.00	Fellesmøte (arbeidsgruppa og vannområdeutvalget) og befaring	Tysvær rådhus	- Godkjenning av årsrapport 2022 - Godkjenning av årsplan 2023 - Sjørretprosjektene - Presentasjon av felles overvåking av vannforekomster i Haugaland vannområde - 2022

Eventuelt